

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH V ČESKÉ REPUBLICE

Pavel Sedláček

Mediální studia a žurnalistka

HLAVNÍ CÍLE

- Na základě stanovených teoretických východisek provést výzkum u části středoškolských pedagogů a jejich žáků a pokusit se přispět ke kultivaci mediální gramotnosti metodickými podklady pro SŠ výuku předmětu mediální výchova.

VEDLEJŠÍ CÍLE

- Studiem zveřejněných poznatků a rozhovory s významnými představiteli oboru mediální gramotnost/výchova přinést dílčí zjištění o edukaci žáků v oblasti mediální výchovy v rozdílných školských systémech a uvést zdroje inspirace.

METODY

- Polostrukturovaný rozhovor (lektori BM + vědci),
- zúčastněné pozorování (SŠ - výuka),
- dotazník (žáci).

HLAVNÍ VÝSTUP

teorie + výzkum + reflexe výsledků

metodické listy pro SŠ s vybranými tématy mediální výchovy jako forma doporučení pro pedagogickou praxi a výchovně-vzdělávací proces

VEDLEJŠÍ VÝSTUPY

- školení SŠ pedagogů
- workshop pro studující a pedagogy SŠ
- kapitola do 3. dílu učebnice pro střední školy
- příspěvek do mezinárodní publikace o ML
- spolupráce se zahraničními vědci a lektory při výuce
- konference; sborníky a odborné časopisy (Mediální studia, 2012; Otázky žurnalistiky, 2012)

DOBRÁ ZPRÁVA?

- Pojetí mediální výchovy závisí především na kvalitní přípravě, entusiasmu a schopnostech jednotlivých učitelů (*Youth Media Education Survey*, 2001; Adamcová, 2000; Bělohradská, 2006, 2010; Vařeka, 2006).

PROBLÉM: „MEDIÁLNĚ GRAMOTNÝ“?

Doporučené očekávané výstupy

Co by měl žák znát, projde-li mediální výchovou?

(Výzkumný ústav pedagogický, 2011)

CO ŘÍKAJÍ VÝZKUMY

- Jak absolvovaná mediální výchova ovlivňuje znalosti, dovednosti a postoje studentů?
- Vede ke zlepšení míry schopností kritického myšlení, vytváření mediálních produktů i porozumění mediálním obsahům (Hobbsová a Frost, 2003; Mihailidis, 2009; Manuelová, 2002; Scharrerová, 2009).

- Vzdůstá u studentů zájem o zpravodajské obsahy, studenti přistupují ke zpravodajství kritičtěji (Jiráek, Wolák, 2007; Hronová, 2008).

CESTY VÝZKUMU - PEDAGOGOVÉ

- Realizace mediální výchovy bude operacionalizována výčtem témat uvedených respondenty.
- Výzkumný zájem o používané didaktické metody a vyučovací formy.
- Bude sledován vliv dalších proměnných, jako je aprobace, délka praxe, časový úsek realizace mediální výchovy, účast lektorů v programech dalšího vzdělávání pedagogů, pohlaví, věk.

- Sledování rozdílů mezi pedagogy gymnázií a středních odborných škol.
- V kontextu výzkumného šetření bude zjišťováno začlenění mediální výchovy do vzdělávacích oborů (český jazyk a literatura, informatika, občanská výchova/společenskovědní základ, historie,...).

CESTY VÝZKUMU - STUDUJÍCÍ

- Dovednosti, schopnosti vs. oblast postojů a hodnot – kde bude zaznamenán u žáků větší posun?
- S produkty vytvořenými v rámci výuky dále pracují? Jakým způsobem (sdílení videí, tvorba návazných produktů na Webu 2.0)?
- Bude sledován vliv dalších proměnných, jako je frekvence využívání médií ve volném čase, pohlaví, věk, mediační strategie rodičů, délka účasti na hodinách mediální výchovy.
- Existují rozdíly v pokrocích mezi žáky gymnázii a středními odbornými školami?

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- Co tvoří obsah učebních strategií lektorů mediální výchovy ve středoškolské výuce?
- Jsou rozdílné učební strategie v užívání médií mezi učiteli gymnázií a ostatních středních škol?
- Jsou rozdílné strategie v užívání médií mezi studujícími gymnázií a ostatních středních škol před absolvováním mediální výchovy?
- Jsou rozdílné strategie v užívání médií mezi studujícími gymnázií a ostatních středních škol po absolvováním mediální výchovy?
- Vede mediální výchova k přínosům v oblasti vědomostí, dovedností a schopností ve větší míře než v oblasti postojů a hodnot?

HYPOTÉZY - UČITELÉ

- Hypotéza H1: Mediální výchova je učiteli častěji realizována formou integrace do již existující výuky než formou samostatného předmětu.
- Hypotéza H2: Učitelé častěji začleňují receptivní témata než tematické okruhy produktivní.
- Hypotéza H3: Učitelé realizující průřezové téma mediální výchova jako samostatný předmět začleňují jeho tematické okruhy ve větší míře než učitelé, kteří průřezové téma mediální výchova integrují do výuky.

- Hypotéza H4: Učitelé, kteří absolvují kurzy mediální výchovy, používají při výuce didaktické metody ve větší míře než učitelé, kteří se kurzů mediální výchovy nikdy neúčastnili.
- Hypotéza H5: Učitelé, kteří absolvují kurzy mediální výchovy, vyučují předmět samostatně.
- Hypotéza H6: Učitelé, kteří absolvují kurzy mediální výchovy, jsou ve větší míře z gymnázií nežli ze středních škol.
- Hypotéza H7: Učitelé považují za největší hrozbu spojenou s médii „online rizika“ komunikace.
- Hypotézy H8: Učitelé nepovažují nabídku odborných publikací na téma mediální výchovy za dostatečně přínosnou pro jejich výuku.

HYPOTÉZY - STUDUJÍCÍ

- Hypotéza H9: Výuka vede u žáků k přínosům v oblasti vědomostí, dovedností a schopností ve větší míře než v oblasti postojů a hodnot.
- Hypotéza H10: Studující absolvující výuku mediální výchovy jako samostatného předmětu více zlepší míru schopnosti kritického myšlení, porozumění a vytváření mediálních sdělení.
- Hypotéze H11: Studující, kteří absolvují samostatný předmět mediální výchova, jsou ve větší míře z gymnázií nežli ze středních škol.
- Hypotéza H12: Studující nepovažují za největší hrozbu spojenou s médii „online rizika“ komunikace.

- Hypotéza H13: Studující užívající nových médií (internetu a mobilních telefonů) v každodenní kontaktu v největší míře, jsou více schopni ve svých individuálních strategiích kritického myšlení, porozumění a vytváření mediálních sdělení.
- Hypotéza H14: Studující, kteří jsou z rodin s vyšším socioekonomickým statutem, více považují výuku mediální výchovy jako samostatného či integrovaného předmětu za nezbytnou.

PŘÍKLAD VÝCHODISEK

- K prostředím (rodina, vrstevníci, škola) s potenciálem rizikových aktivit, lze přiřadit prostředí internetu, který se stal součástí každodenního života dnešních adolescentů. (Srov. Compas, 2004, srov. Livingstone a kol., 2011)
- ČR: zjištění z roku 2010 plyne, že přibližně 90% českých dětí a dospívajících ve věku 9 – 16 let má přístup k internetu (Livingstone a kol., 2011).

- „S každodenním používáním nových médií (internetu a mobilních telefonů) a skrze specifičnost online prostředí se objevují rizika, se kterými se děti a dospívající ve svém životě dosud běžně neselekávaly, případně známá rizika dostávají v online prostředí novou podobu.“ (Šmahel, 2011)
- Pro disertaci bude čerpáno z již vytvořené taxonomie online rizik (Livingstone a kol., 2011).
- Ta jsou: agresivně, komerčně a sexuálně zaměřená a ohrožují hodnoty spojované se světem dětí (Livingstone & Haddon, 2009).

- Dospívající ve vazbách s jinými uživateli čelí stalkingu (agresivní zaměření) a zneužití osobních dat (komerční zaměření).
- Mohou být sami pachateli šikany, sexuálního obtěžování, či autory škodlivých obsahů (Livingstone et al., 2011).

- Alarmující zjištění = ideální podnět pro výzkum:

Děti a dospívající v České republice jsou ve vztahu k internetu v porovnání s vrstevníky z dalších 24 evropských států nadprůměrně ohroženi (Hasebrink, Livingstone, & Haddon, 2008).

DĚKUJI ZA POZORNOST

